

שבת מ: (ש11) עד מב. (ש10)

ביאורי מושגים
דבר שאינו מתכוון - אין כוונת האדם למעשה האסור והוא תוצאה של מעשה אחר.
מלאכה שאינה צריכה לגופה - כוונת האדם למעשה האסור אלא שהוא מעוניין בו מסיבות צדדיות.
ר' יהודה ור' שמעון נחלקו בנוגע לשני המקרים הללו. הסוגיא שלנו מחדשת שניתן להפריד בין המושגים. כך למשל פוסק שמואל בדבר שאינו מתכוון כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה כר"י.

ברייתא

חימום מים:

אסור לחום של יד סולדת.

חימום שמן:

ת"ק 1 (לפי רבה ורב יוסף): מותר לחמם אפי' לחום של יד סולדת, אין בישול בשמן.

ר' יהודה: אסור לחמם לחום של יד סולדת, ומותר לפושר.

רבן שמעון בן גמליאל: אסור לחמם אפי' לחום פושר, ומותר בשינוי.

ת"ק 2 (לפי רב נחמן ב"י): אסור לחמם אפי' לחום פושר, וגם בשינוי אסור.

הערות:

- שמואל פסק כר' יהודה.
- יד סולדת - חום שממנו בטנו של תינוק בן יומו נכווית. (האחרונים דנו מהי טמפרטורה זו והסיקו שהיא לא נמוכה מ43 מעלות צלזיוס ולא גבוהה מ71 מעלות צלזיוס)

דיבור בבית הכסא:

דברי קדושה: אסורים גם בלועזית.

דברי חולין: מותרים גם בעברית.

ההלכות הנלמדות ממעשה דאמבטיה דרבי

- יש איסור בישול בשמן.
- אין בישול בכלי שני.
- חימום שמן לחום פושר: רש"י - אסור, ר"ף - מותר.
- מותר לדבר דברי תורה במרחץ כדי להציל מאיסור.
- אסור (מדרבנן) לבשל בחמי טבריה.

אמבטיה דרבי

רבי אסר על ריב"א להניח שמן ישירות בכלי ראשון אלא רק בכלי שני.

בעניין כיסוי האבר:

מצד הצניעות יש חובה לכסות את האבר.

מצד שני - אסור שייראה כמתבייש בברית המילה.

לכן כשיורדים לטבול יש לרדת זקוף וכשעולים יש להתכופף.

ספקות במנהגי החכמים

- אסור לשחות בבריכה שיש לה שוליים נמוכים, ר"ז הסתפק האם ר' אבהו שחה בבריכה שיש לה שוליים גבוהים.
- עקרונית אסור לגעת באבר, ר"ז הסתפק האם ר' אבהו נגע באבר כשטבל בנהר והיה בלחץ שמא יטמא.

משנה

מוליאר שגרפו את גחליו - מותר להשהות בו מים בשבת.
 אנטיכי - אסור להשהות גם כשהוא גרוף.

יש שהסבירו את המשנה כך:
 מוליאר שגרפו את גחליו - מותר לשתות ממנו מים בשבת (אם עבר והטמין בו מים / מותר למזוג ממנו ליין קר [רש"י / תוס']).
 אנטיכי - אסור לשתות גם כשהוא גרוף.

מוליאר - כלי עם מים שמודבק לו מלמטה בית קיבול לגחלים.
אנטיכי - רבה: מוליאר שדפנותיו עבות יותר (לכן הוא שומר יותר על החום).
רב נחמן בר יצחק: מוליאר שבו בית הקיבול לגחלים הוא חלק מהכלי ולא מודבק לו (לכן חום הגחלים יותר משמעותי).

משנה

מיחם שפינהו: אסור לתת לתוכו מים כדי שיחמו.
מותר לתת לתוכו מים כדי שיופשרו.

במה עוסקת המשנה

ראב"מ, רב ושמואל - מיחם שרוקן מהמים שבו אסור לתת לתוכו מעט מים כדי שיתחממו, מותר לתת לתוכו הרבה מים כדי שיופשרו.
אב"י - מיחם מלא מים שהורד מהאש אסור לתת לתוכו מעט מים כדי שיתחממו, מותר לתת לתוכו הרבה מים כדי שיופשרו.

כשממלאים מיחם ריק וחס בהרבה מים קרים הדבר מחזק ('מצרף') את המיחם עצמו.
 לשיטת שמואל וראב"מ מותר לעשות כן כיוון שזהו דבר שאינו מתכוון (הם פוסקים כר"ש שדבר שאינו מתכוון מותר).

שמואל פסק שדבר שאינו מתכוון מותר (כר' שמעון).
 למרות זאת הוא פסק שמלאכה שאינה צריכה לגופה (עיין ביאור מושגים) אסורה (כר' יהודה).

הגאונים הסבירו את הגמרא באופן אחר, ואמרו שגחלת מעץ לא מסכנת את הרבים ולכן אסור לכבותה.

לכן פסק שמואל שמותר לכבות גחלת ממתכת (שכיבויה הוא מדרבנן) ברשות הרבים משום שהיא מסכנת את הרבים (גחלת מעץ אסור לכבות מדאורייתא ולכן אין לכבותה בכל מקרה).

רבינא: שמואל מתיר גם לטלטל קוץ המסכן את הרבים:
 ברה"ר - פחות מ4 אמות כל פעם, בכרמלית - ללא הגבלה.